

Filozofia bizantyńska - Bazyl Tatakis

Minął już cały wiek, odkąd studia bizantologiczne wyszły poza osiemnastowieczne uprzedzenia dotyczące rangi cywilizacji bizantyńskiej.

FILOZOFIA BIZANTYŃSKA

Minął już cały wiek, odkąd studia

Bazyli Tatakis
Wydawnictwo WAM

bizantologiczne wyszły poza osiemnastowieczne uprzedzenia dotyczące rangi cywilizacji bizantyńskiej

Filozofia bizantyńska

Bazyli Tatakis

wydawca: Wydawnictwo WAM

ilość stron: 336

Wstęp

Niniejszy tekst stanowi dodatek do pierwszego tomu Historii filozofii É. Bréhiera[1]. Uzupełniająca część tego tomu była poświęcona prawie całkowicie wiekom średnim na Zachodzie, dlatego dla zachowania proporcji stosownie będzie poświęcić osobną część dzieła bizantyńskiej filozofii i jej niezwyklej wadze na szalach historii.

Minął już cały wiek, odkąd studia bizantologiczne wyszły poza osiemnastowieczne uprzedzenia dotyczące rangi cywilizacji bizantyńskiej. Uczonym jawi się ona obecnie w znacznie korzystniejszym świetle niż w epoce Oświecenia.

Antyczna Grecja, Rzym, Średniowiecze, Renesans tradycyjnie wchodzi w zakres zainteresowań historyków badających rozwój europejskiej cywilizacji. Dlatego też lepsze rozpoznanie wartości wniesionych przez Bizancjum i porównanie ich z osiągnięciami zachodniego średniowiecza, z Renesansem, a nawet kulturą Słowian i Arabów może pomóc śledzić ścieżki rozwoju zachodniej cywilizacji. Co więcej, Bizancjum jest jedynym miejscem, w którym możemy obserwować krok po kroku zmierzch pogaństwa ustępującego chrześcijaństwu w pierwszych wiekach naszej ery. To przejście od świata pogańskiego do chrześcijańskiego, będącego naszym światem, stanowi jeden z najbardziej dramatycznych momentów ewolucji zachodniej świadomości. Dlatego po zwiedzeniu Rzymu musimy udać się w podróż do „nowego Rzymu”.

Według L. Bréhiera[2] Cesarstwo Bizantyńskie „jest organiczną całością zhellenizowanego i schryścianizowanego Imperium Romanum. W Bizancjum odnajdujemy trzy podstawowe elementy cywilizacji europejskiej składające się na jedną całość: hellenizm, prawo rzymskie i chrześcijaństwo (...). Społeczeństwo bizantyńskie jest bezpośrednim spadkobiercą społeczeństwa antycznego. Inwazja barbarzyńców zalała zachodnią część Imperium w V wieku, ale nie zdołała unicestwić wschodniej części aż do XV wieku. Dlatego też Bizancjum prowadziło tę samą politykę wobec Słowian, co Rzymianie wobec plemion germańskich”.

W tych paru słowach zawarta jest istota historycznej doniosłości Bizancjum. Natomiast to, co jest prawdą dla historii politycznej i społecznej, okazuje się również prawdą dla historii intelektualnej. Bizantyńska filozofia podąża rytmicznie w takt kultury umysłowej, z której wyrosła. To stanowi o niesłychanej doniosłości i unikalności daru przekazanego nam przez Greków, którym jest możliwość płynnego prześledzenia progresu ich intelektualnej aktywności, od czasu ujawnienia się geniuszu Homera aż do dnia dzisiejszego. Za często zapominamy o tym darze i o istotnej roli Bizancjum w historii greckiego narodu. Mamy nadzieję pokazać, że bizantyńska filozofia jest jedną z form – chrześcijańską – greckiej myśli, rozumu i ducha.

Musimy wyznać, że synteza tego filozoficznego dziedzictwa nie może się oprzeć na żadnej krytycznej pracy wstępnej poświęconej filozofii bizantyńskiej. Większość postaci reprezentatywnych dla historii intelektualnej tego okresu nie doczekała się studiów prowadzonych w sposób metodyczny i systematyczny. Co więcej, przeważająca część tekstów filozoficznych nie została dotychczas opublikowana, natomiast prace już wydane nie są zaopatrzone w odpowiedni i wystarczający filologiczny komentarz. Wielokrotnie nie można zidentyfikować autorów pewnych manuskryptów, rażąco jest również brak krytycznych edycji tekstów. Pomimo tych braków postanowiliśmy kontynuować próbę syntetycznego ujęcia tego, co oferuje nam epoka Cesarstwa Bizantyńskiego sama w sobie. Ma to prowadzić do lepszego zrozumienia ścieżki przebytej przez myśl Zachodu.

przeczytaj cały fagment książki i jej spis treści

